

Волик Милана

курсант 2 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
e-mail: milankavolik25@gmail.com
контактний телефон: 0995160795
Науковий керівник:

Березняк Василь

доцент кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
к.ю.н., с.н.с.

ПРОБЛЕМИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІМ

Кримінальна відповідальність неповнолітніх та їм покарання реалізується шляхом застосуванню основних положень кримінально-правової політики України в цій сфері, яка формується на основі особливого підходу до реалізації кримінальної відповідальності зазначеної категорії правопорушників. Чинне кримінальне законодавство передбачає певні особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Проте, перелік покарань, що застосовуються до неповнолітнього, по відношенню до осіб, які досягли повноліття, суттєво обмежений.

Таким чином, згідно до ст. 98 КК до неповнолітніх як основні покарання можуть бути застосовані тільки штраф, громадські та виправні роботи, арешт і позбавлення волі на певний строк, а як додаткові – штраф і позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Відповідно до ч. 1 ст. 99 КК штраф застосовується тільки до неповнолітніх, що мають власний прибуток власні кошти або майно, на яке може бути звернене стягнення.

Проте наразі невелика кількість неповнолітніх, які мають власний прибуток та кошти, через те, я вважаю, цей вид покарання не є ефективним та застосовується доволі рідко. На підставі ст. 101 КК арешт полягає у триманні неповнолітнього в умовах ізоляції в спеціально пристосованих установах і може бути призначений виключно неповнолітнім, які досягли на момент постановлення вироку шістнадцяти років [3, с. 45]. Позбавлення волі згідно з ч. 2 ст. 102 КК взагалі не може бути призначене неповнолітньому, який вперше вчинив злочин невеликої тяжкості. За винятком скоєння особливо тяжких злочинів, поєднаних з умисним позбавлення життя людини, таким чином треба визнати дуже обмеженими перелік видів покарань, що можуть застосовані до неповнолітнього в Україні.

Згідно до пункту 5.1 Пекінських правил заходів впливу на неповнолітніх ,мають визначатися з урахуванням не тільки тяжкості вчиненого ним

правопорушення, а й особливостей особистості підлітка. Неповнолітній особі має бути призначено покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження нових злочинів. Можна стверджувати, що позбавлення волі на певний строк – найтяжчий вид покарання, поміж тих, які можуть бути застосовані до неповнолітніх злочинців [3, с. 45]. Необхідно зазначити, що спеціальні покарання для неповнолітніх, не пов'язані з ізоляцією, передбачаються кримінальним законодавством більшості європейських країн. Наприклад, у Хорватії неповнолітні поділяються на дві групи: молодша неповнолітня особа (14–16 років), та старша неповнолітня особа (16–18 років не більше). Одним з перших заходів виправлення рекомендаційного або профілактичного характеру є догана з боку суду. Суд попереджає особу про те, що в разі вчинення неповнолітнім злочину повторно, особа нестиме більш суворе покарання. Таким чином, пенальна система республіки Хорватія передбачає цілу низку виправних заходів, які передбачають гуманістичне поетапне посилення виправних заходів.

За КК Польщі існує заходи виховного впливу до неповнолітніх, що застосовуються сімейними судами: спеціальний нагляд за дитиною з боку батьків, участь у тренінгах, відвідування навчальних програм, тощо [2, с. 60]. Вікові особливості неповнолітніх, специфіка вчинених ними злочинів свідчать про необхідність розробки таких заходів покарання, в яких акценти зміщуються з каральних на виховні та попереджувальні аспекти. Низька ефективність вживання позбавлення волі, сприяє уникненню по відношенню до неповнолітніх такого виду покарання [1, с. 23]. Таким чином треба погодитись із вченими, які пропонують доповнити норми КК України новими покараннями, які були б розраховані виключно на неповнолітніх. Мабуть доцільно сформулювати окрему систему покарань, схиляючись до більш модернізованих та новітніх заходів виховного характеру, які, у першу чергу вплинуть на внутрішнє відношення неповнолітніх до скоєних ними злочинів.

Список використаної літератури

1. Богатирьов І. Методологія впровадження кримінальних покарань, альтернативних позбавленню волі. Право України. 2004. № 7. С. 20–23.
2. Казначеева Д. В. Особливості застосування певних видів покарань щодо неповнолітніх за кримінальним законодавством України. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2013. № 5. С. 54–61.
3. Стан здійснення судочинства в Україні у 2016 році: статистичний збірник Верховного Суду України // Верховний Суд України: офіц. веб-сайт. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/7a4f4f0d3832fb7dc22580e400269d42/\\$FILE/Статистичний%20збірник.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/7a4f4f0d3832fb7dc22580e400269d42/$FILE/Статистичний%20збірник.pdf) (дата звернення: 03.05.2017).